

Вступ

В умовах сучасної моральної кризи, про яку говорять багато дослідників, питання виховання стає другорядним. Це і є причиною того, що виростають несформовані і незрілі особистості, від яких згодом залежатиме доля Української Держави і нації. Українська педагогіка перебуває у пошуку орієнтирів для формування успішної виховної системи. У цьому процесі дуже важливо почути голос Церкви, яка на основі Божественного Одкровення та багатовікового досвіду пропонує свою допомогу і участь у такій важливій справі, як виховання. На нашу думку, надзвичайно цінні вказівки та ретельно продумані і представлені виховні методологічні принципи можемо почерпнути з морально-пастирських послань митрополита Шептицького. Він глибоко розумів значення виховання і звертав на нього свою постійну увагу як у ділянці теоретичного обґрунтування, так і в царині практичного здійснення через мережу різних виховних установ та засобів.

Радянська виховна система відводила головну роль в справі виховання школі, яка мала поступово і наполегливо підготовляти будівників нового соціального ладу. Роль сім'ї і батьків при такому підході була другорядною. Зовсім інакшу модель представляє у своїх творах митрополит Шептицький. Він наголошує на відповідальності батьків за виховання своїх дітей та представляє родину як найуспішніше виховне середовище. Погоджуючись із думкою митрополита, прагнемо підкреслити, що виховання дітей і молоді – це, насамперед, відповідальність батьків, яким допомагають різноманітні виховні та освітні установи. Цілісне виховання не може не включати релігійного аспекту. Це твердження митрополита Андрея добре представлене та пояснене в його творах.

Вибравши дану тему, хочемо вказати, що в Україні існував самобутній християнський погляд на виховання дітей і молоді, який ми можемо простежити у пастирських посланнях митрополита Андрея Шептицького. У них він закріпив своє розуміння виховання дітей і поклав багато праці та сил для розв'язання цього питання, яке залишається актуальним і надалі. Ми будемо досліджувати його послання, які мають велике значення для християнської педагогіки.

Метою нашої дипломної роботи буде розкрити та осмислити думки митрополита Андрея стосовно християнського виховання дітей, молоді та показати їх актуальність та значимість у сучасній виховній дійсності, яка характерна невизначеністю та надмірною експериментальністю.

Дана робота поділяється на два розділи. У першому розділі – «Митрополит Андрей Шептицький – пастир і вчитель українського народу» – зацентруємо увагу на висвітленні постаті митрополита Андрея Шептицького, його значення в історії Української Церкви і народу. Зокрема, ми постараємося проаналізувати його життєвий шлях та діяльність як сповнення Христового покликання бути добрим пастирем для тих, кого доручило йому Боже Провидіння. Також ми розглянемо освітні та виховні проекти Андрея Шептицького та середовище, у якому він їх реалізовував. Водночас вкажемо, яку роль відіграв митрополит в організації молодіжних організацій.

У другому розділі – «Релігійно-катехитичне навчання та виховання у посланнях митрополита Андрея Шептицького» – простежимо, які настанови щодо виховання дітей митрополит подає батькам, а також намагатимемося висвітлити деякі аспекти християнського виховання, на які вказує митрополит, а саме: релігійний, інтелектуальний, патріотичний.

У цьому дослідженні, окрім методу синтезу, використаємо також метод аналізу різноманітних документів і постанов. Деколи порівнюватимемо думки митрополита з ученням св. Йоана Золотоустого та з педагогічними напрацюваннями таких педагогів як професор В. Зеньковський та Г. Ващенко.

Джерельною літературою для цього дослідження слугували морально-пастирські послання митрополита Андрея Шептицького. Питання виховання, до якого звертається автор, становить великий інтерес для кожного мирянина. У своїх посланнях митрополит неодноразово акцентує на потребі виховання молоді. Першенство виховання перед іншими житєвими турботами – це тема, яка неодноразово наголошується у посланнях митрополита, де він твердить, що потрібно безнастанно утверджувати у молоді ідеали християнського життя.

У нашому дослідженні використовуватимемо серію книг «Церква і суспільне питання» за редакцією А. Кравчука, які є історично-пізнавальним викладом пастирського вчення та діяльності митрополита Андрея Шептицького. Також будемо посилатися на постанови Львівських архієпархіальних синодів 1940-41-42-43 років, які відбувалися під проводом слуги Божого митрополита Андрея Шептицького. Вони містять практичні вказівки щодо виховання дітей та молоді. У цих постановах наголошується, що метою освіти є всесторонній розвиток особистості як найвищої цінності суспільства, вдосконалення її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання громадян, здатних до свідомого суспільного вибору.

Окрім вищезгаданих праць, ми послуговуватимемося документами II Ватиканського Собору, зокрема «Декларацією про християнське виховання», а також педагогічними творами вже згаданих Г. Ващенка та В. Зеньковського.

Об'єм дипломної роботи не дає можливості детальніше розглянути всі аспекти християнського виховання у посланнях митрополита, тому певні аспекти даної проблематики потребують більш конкретного дослідження.

ВИСНОВКИ

Завершуючи наше дослідження, коротко підіб'ємо підсумки даної роботи. Актуальність нашого завдання – дослідити і розглянути питання християнського виховання у морально-пастирських посланнях митрополита Андрея Шептицького – у наш час постає щоразу виразніше. Митрополит наголошував, що виховання дітей та молоді є основою нашого майбутнього. Дбаючи за майбутнє, необхідно дбати про належне виховання. Митрополит Андрей подав для цього не лише теоретичні напрямні, а й власним прикладом показав, що і як саме потрібно робити. Для кращого висвітлення поставленого завдання ми поділили працю на два розділи.

Перший розділ «Митрополит Андрей Шептицький – пастир і вчитель українського народу» присвячений висвітленню діяльності митрополита Андрея Шептицького як пастиря і вчителя, що охоплювала різноманітні сфери церковного і народного життя. Це було зумовлено не лише тодішніми обставинами, в яких Греко-Католицька Церква була чи не єдиною вагомою та дієвою об'єднувальною силою галицьких українців, а й передовсім непересічною особистістю самого митрополита. Ми акцентували увагу на різноманітних освітніх та виховних проектах митрополита (семінарія, школи, сиротинці, садки тощо). Проаналізувавши діяльність Андрея Шептицького, ми дійшли висновку, що

митрополит дбав за дітей та молодь різного соціального стану, прагнув, аби усі здобули не лише належне інтелектуальне виховання, а й релігійне та національне.

У другому розділі «Релігійно-катехитичне навчання та виховання у посланнях митрополита Андрея Шептицького» ми спробували проаналізувати пастирські твори митрополита Андрея Шептицького, в яких він розкриває або порушує виховну тематику. Митрополит вказує на суть та ціль виховання, а також на засоби, які допомагають досягнути поставлену мету. Владика наголошував, що молодь, яка не є досить кормлена хлібом святого Божого Слова, виростає неповноцінною та слабкою. Отже, у вихованні потрібно враховувати усі моменти, а не лише інтелектуальний, релігійний, тілесний чи патріотичний. Уся діяльність митрополита спрямовувалася на творення культурного, національного, релігійного середовища, яке забезпечує необхідні умови для реалізації творчого потенціалу особи.

Застосовуючи у праці синтетично-аналітичний метод, ми частково розкрили питання виховання у морально-пастирських творах митрополита Андрея Шептицького, а також дійшли висновку, що кир Андрей був добре обізнаний зі святоотцівською спадщиною, адже його погляди на виховання часто є подібними до поглядів св. Йона Золотоустого. Митрополит Андрей також не нехтував здобутками педагогічної науки. Особливо необхідно підкреслити співпрацю Церкви і різних виховних та елітних інституцій, що була такою успішною у часи митрополитування Андрея Шептицького. Саме цей приклад і досвід може стати вагомим фактором у розвитку взаємин між Церквою та державними чи приватними структурами на які покладено відповідальність за виховання майбутнього України.

Творча спадщина митрополита, а особливо його практична діяльність виразно демонструють усі переваги та ефективність такої взаємної співпраці. Митрополит Андрей учить, що Церква не може стояти осторонь виховання дітей і молоді, адже це її покликання та місія.

Ми свідомі того, що дана праця не охопила в повноті викладеної тематики, адже це лише спроба певного дослідження з метою подальшого глибшого вивчення. Наша праця – це лише мінімальний вклад до ширшого вивчення питання виховання у морально-пастирських творах митрополита Андрея Шептицького. Ми ж намагалися в загальних рисах проаналізувати творчу спадщину великого митрополита в такій важливій сфері, як виховання. Віримо, що до його пастирської мудрості і думок щораз частіше звертатимуть погляд ті, кому не байдужа подальша доля Української Церкви та Українського народу.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Митрополит Андрей Шептицький – пастир і вчитель українського народу	
1.1. Життя та діяльність пастира Церкви.....	7
1.2. Освітні та виховні проекти митрополита Андрея Шептицького:	
1.2.1. Семінарія.....	16
1.2.2. Сиротинці.....	18
1.2.3. Школи та садки.....	19

1.2.4. Богословська Академія і Богословське Наукове Товариство.....	21
1.2.5. Університет та просвітницько-видавничі проекти митрополита Андрея Шептицького.....	22
1.2.6. Дозвілля і молодіжні організації.....	23
Розділ 2. Релігійно-катехитичне навчання та виховання митрополита Андрея Шептицького	у посланнях
2.1. Важливість християнського виховання дітей у батьківській сім'ї.....	27
2.2. Найважливіші аспекти християнського виховання дітей та молоді:.....	35
2.2.1. Релігійний аспект.....	36
2.2.2. Інтелектуальний аспект.....	40
2.2.3. Патріотичний аспект.....	42
Висновки.....	46
Додатки.....	49
Список використаної літератури.....	53